

Redacteur ESB
e.niesten@sdu.nl

Dik voor elkaar

Tijdens de Avond van het Boek werden de tien beste Nederlandse boeken aller tijden gekozen. Uit een lijst van tweehonderdvijftig titels nomineerden vijftienduizend mensen

De ontdekking van de hemel van Harry Mulisch op plaats één tot Publieke werken van Thomas Rosenboom op plaats tien. Het best verkochte boek van 2006, Bereik je ideale gewicht van Sonja Bakker, haalde deze top tien niet. Zeer waarschijnlijk werd dit boek door de organisatie van de avond niet op de lijst van tweehonderdvijftig titels geplaatst. Met 670.000 verkochte exemplaren is het wel voor het eerst in de geschiedenis dat er zoveel van een van oorsprong Nederlands boek zijn verkocht in Nederland. Ondanks deze grote lust voor dit nieuwe dieet, bleef in ditzelfde jaar het aantal Nederlanders met overgewicht stijgen. Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek was ruim 46 procent van de volwassen bevolking in 2006 te zwaar. Dit is twee procent meer dan een jaar eerder. Eén van de redenen voor de continue stijging van het aantal mensen met overgewicht is de technologische ontwikkeling en de daardoor gestegen welvaart in de geïndustrialiseerde landen (Lakdawalla et al., 2005). Innovaties en een hogere efficiëntie in de landbouw hebben geleid tot een daling in de prijs van voedsel (Lakdawalla en Philipson, 2002) en het feit dat mensen minder fysieke arbeid hoeven te verrichten. Men wordt niet meer betaald voor fysieke arbeid, maar moet zelf betalen, indirect via het besteden van vrije tijd en direct aan de sportschool, om fysieke activiteit te mogen verrichten. De daling in de prijs van voedsel en in fysieke arbeid dragen beiden bij aan de toename van overgewicht in de westerse samenleving. De grote nadelige gevolgen van obesitas voor de gezondheid, zoals diabetes en hart- en vaatziekten, en de daarmee samenhangende hoge zorgkosten, leiden tot een belang van de maatschappij in het reduceren van dit overgewicht. Overheidsregulering van obesitas is echter moeilijk te rechtvaardigen

op basis van marktfalen. Verschillende vormen van marktfalen, waaronder externe kosten en informatie-asymmetrie, lijken te ontbreken. Externe kosten zijn kosten die gemaakt worden door derden als gevolg van het overgewicht van anderen waarvoor zij geen compensatie ontvangen. In tegenstelling tot de tabaksindustrie waar externe kosten aanwezig zijn in de vorm van een verslechterde gezondheid voor niet-rokers, zijn externe kosten van overgewicht moeilijker te bedenken. Een mogelijke vorm van externe kosten zijn de hogere uitgaven aan de gezondheidszorg. Economen hebben echter al berekend dat dit argument geen stand houdt wanneer men bedenkt dat obesitas leidt tot een hoger overlijdensrisico en daardoor juist tot lagere zorgkosten over de gehele levensduur (Philipson en Posner, 2003). Een tweede reden voor overheidsinmenging, in een iets minder ingrijpende vorm van publieksvoorlichting, is de mogelijke informatie-asymmetrie tussen de levensmiddelenindustrie, medici en de consumenten. Uit verschillende studies blijkt dat deze asymmetrie niet aanwezig is (Harvard Forum on Health, 2003). Mensen weten welke gevolgen overgewicht heeft voor hun gezondheid. Ze weten dat minder eten en meer bewegen de oplossingen zijn. Maar waarom passen ze hun gedrag dan niet aan deze kennis aan ten behoeve van hun eigen welzijn?

Gedeeltelijk omdat 'gezondheidsgedrag' zal verschillen naar de waarde die men hecht aan het leven, en naar de verwachtingen van de ziektes die men kan krijgen, maar vooral doordat gezondheidsgedrag wordt beïnvloed door de tijdsvoorkeur in het keuzegedrag. Men vindt het moeilijker om rekening te houden met de lange termijn bij het maken van keuzes. De voorkeur gaat uit naar het op korte termijn voldoen aan de behoeften zonder er rekening mee te houden dat dit op de langere termijn schadelijk kan zijn voor de gezondheid. De overheid zou de gezonde langetermijnkeuzes voor de consument kunnen vertalen naar de korte termijn. Een voorbeeld is het verder aanzetten van de levensmiddelenindustrie tot het aanbieden van gezondere producten. In plaats van te vertrouwen op de dieetdiscipline van een ieder, zal de dagelijkse keuze voor gezond vergemakkelijkt moeten worden.

LITERATUUR

Harvard Forums on Health (2003) *Obesity as a Public Health Issue: A Look at Solutions*. Cambridge (Ma): Harvard University.
Lakdawalla, D., T. Philipson en J. Bhattacharya (2005) *Welfare-Enhancing Technological Change and the Growth of Obesity*. *The American Economic Review*, 95 (2), 253–257.
Lakdawalla, D. en T. Philipson (2002) *The Growth of Obesity and Technological Change: A Theoretical and Empirical Examination*. Cambridge (Ma): National Bureau of Economic Research.
Philipson, T. en R.A. Posner (2003) *The Long-Run Growth in Obesity as a Function of Technological Change*. *Perspectives in Biology and Medicine*, 46 (3), 87–107.